

Krauter, Michal

Odborný seminár o antisemitizme v médiách a literatúre

Slavica litteraria. 2023, vol. 26, iss. 1, pp. 147-148

ISSN 1212-1509 (print); ISSN 2336-4491 (online)

Stable URL (DOI): <https://doi.org/10.5817/SL2023-1-17>

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/digilib.78210>

License: [CC BY-SA 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/)

Access Date: 28. 11. 2024

Version: 20230620

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Odborný seminár o antisemitizme v médiách a literatúre

Michal Krauter (Nitra)

Ústav stredoeurópskych jazykov a kultúr Fakulty stredoeurópskych štúdií Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre zorganizoval dňa 29. 9. 2022 odborný seminár *Antisemitické etnické stereotypy v médiách a literatúre krajín V4* ako súčasť rovnomeného riešeného projektu Vedeckej grantovej agentúry. Podujatie sa uskutočnilo s podporou Veľvyslanectva Českej republiky v Bratislave.

Seminár otvoril prodekan pre medzinárodné vzťahy a rozvoj Fakulty stredoeurópskych štúdií RNDr. Štefan Balla, PhD. Prítomným sa prihovril aj riaditeľ Ústavu stredoeurópskych jazykov a kultúr doc. PhDr. Ján Gallik, PhD., a vedúci projektu prof. PhDr. Miloš Zelenka, DrSc.

Erik Gilk (Olomouc) sa zamerl na premeny umeleckého obrazu židovskej ženy čeliacej šoa, ktorými prešla česká próza za posledné dve desaťročia. Obzvlášť markantný je tento rozdiel podľa neho pri porovnaní s konštrukciou postavy Židovky v próze zo šesťdesiatych rokov. Komparáciou päťice románov (Hana Andronikova: *Zvuk slunečných hodín*, Radka Denemarková: *Peníze od Hitlera*, Magdalena Platzová: *Aaronův skok*, Alena Mornštajnová: *Hana*, Jakuba Katalpa: *Zuzanin dech*) poukázal na spoločné i odlišné aspekty zobrazenia *modu vivendi* Židovky s nacistickým totalitným režimom a osobitne šoa. Milan Pokorný (České Budějovice) uvažoval o antisemitizme, kde možno nachádzať paralely s vývojom národov strednej Európy. Analyzoval vymedzenie priestoru strednej Európy ako priestoru medzi ruským a nemeckým univerzalizmom a národmi, ktorých existencia môže byť spochybniteľná. Priblížil problematiku židovského údely, akoby osud strednej Európy našiel práve v nej svoj symbolický obraz. Tému antisemitizmu vníma aj ako súčasť jednej z kapitol filozofie dejín, v ktorej sa možno stretnúť s charakteristikami štyroch fáz dejinného priestoru (vylúčenie, znepřavnienie, dezintegrácia a deštrukcia). Pokorný analyzoval túto problematiku cez rôzne pohľady po-

čnúc dielom Dominika Tatarku *Prútené kreslá*, či esej Jenö Szüce *Tri historické regióny Európy*, Claudia Magrisa a i. Antisemitickým stereotypom v umeleckých textoch a možnostiach ich interpretácie v krajných pozíciách antisemitizmu a filosemitizmu sa venoval Alexej Mikulášek (Nitra). Ján Gallik (Nitra) sa zaoberal vzťahom a súvislosťami literárnej reprezentácie antisemitizmu a žánru literárnej satiry, ktoré demonštroval interpretačnou analýzou literárnych diel súčasných slovenských autorov Martina Kasardu *Budúcnosť na predaj* a Kolomana Kocúra *Srancia zbraň*. Na pôde literatúry zostala aj Zuzana Vargová (Nitra), ktorá v príspevku upozornila na stratégiu reprezentácie minulosti súčasného maďarského spisovateľa Pála Závadu, v tvorbe ktorého rezonujú udalosti 20. storočia. Na uvedení skutočnosť sa usilovala upozorniť prostredníctvom interpretačných sond do románu *Prirodené svetlo*. V centre jej pozornosti boli pritom podoby/úrovne antisemitizmu a miery ich prítomnosti v analyzovanom románe. Štefan Timko (Nitra) v príspevku poskytol definíciu žánru lágrových filmov, ktorý sa vo svetovej kinematografii výraznejšie začal profilovať v druhej polovici minulého storočia. Zamerl sa aj na evolúciu lágrových filmov z prostredia fašistických koncentračných táborov, ktoré tematizovali holokaust i perzekúciu židovského obyvateľstva počas druhej svetovej vojny. Ťažiskovou časťou boli analýzy stredoeurópskych lágrových filmov *Saulov syn*, *Majster* a *Správa*. Príspevok sa venoval prínosu týchto súčasných filmov v kontexte žánru, ale skúmal tiež, akým spôsobom tieto filmy reflektujú aktuálnu spoločenskú situáciu, napríklad aj vzostup antisemitických nálad v spoločnosti. Monika Adamická (Nitra) v príspevku pojednávala o stereotypoch o židoch vo všeobecnosti, ako aj o ich reflektovaní v tvorbe slovenského spisovateľa Antona Baláža, ktorý zobrazuje vo svojej tvorbe osudy slovenského židovstva v období krátko po

skončení druhej svetovej vojny. V tejto súvislosti sa zamerala na stereotyp žida – obchodníka, večne putujúceho žida – Ahasvera a na stereotypy založené na biologickej odlišnosti židovskej minority. Oblasť médií sa venovala pozornosť v nasledujúcich dvoch príspevkoch: Internetový priestor ako prostriedok šírenia antisemitických a antisionistických názorov podrobila analýze Lenka Tkáč-Zabáková (Nitra). Sylvia Hrešková (Nitra) sa zase sústredila na médiá ako na potenciálne priestory šírenia tzv. pan-

démie antisemitizmu. Skúsenosti holokaustu, ako je zaznamenaná v memoároch Livie Bitton-Jacksonovej *Žila som tisíc rokov*, sa v poslednom príspevku venoval Michal Krauter (Nitra).

Seminár a prednášky, ktoré v rámci neho odzneli, vytvorili priestor na diskusiu a nastolili otázky, ktoré sa môžu stať podnetom na ďalšie prehĺbené uvažovanie o téme antisemitizmu v literatúre a médiách v nasledujúcich fázach riešenia projektu. Podujatie svojou účasťou podporili aj študenti univerzity a ďalší prítomní.

Mgr. Michal Krauter

Ústav stredoeurópskych jazykov a kultúr

Fakulta stredoeurópskych štúdií, Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre

Dražovská 4, 949 01 Nitra, Slovensko

michal.krauter@ukf.sk

Toto dílo lze užit v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-SA 4.0 International (<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>). Uvedené se nevztahuje na díla či prvky (např. obrazovou či fotografickou dokumentaci), které jsou v díle užity na základě smluvní licence nebo výjimky či omezení příslušných práv.